

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

11. An liceat occidere contumeliosum, quando aliter ea injuria arceri
nequit, quia talis invasor est honoris? Ex p. 5. tr. 4. r. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

rem propter acceptam alapam, vel fustem, & illum vulgare, & repercutere?
Et notatur licitum esse viro honorato occidere inuasorem, qui fustem, vel alapam vitur ei impingere, quo ei ignominiam inferat, & inuasus non potest aliter defendi? Ex part. 8. tract. 7. & Misc. Ref. 48.

Sup. hoc in duabus precedentis ref. & in alia eorum annotationum.

§. 1. **N**egatiue nominatim contra me respondet Eminentissimus Lugo de iust. rom. 1. disputat. 10. sect. 10. num. 189. & 190. Quia occisio, vel percussio priuata non licet, nisi ob defensionem rei, quam aliter apertes, & eo modo conseruabis, alioquin erit non defensio, sed vindicta, quæ auctoritate priuata semper est illicita, vt aduersarij fatentur: in casu autem præsentis occisio illa non conducit ad conseruandum honorem, honor enim iam destructus est per iniuriam illatam, sed deseruit ad acquirendum alium honorem, quem apud homines acquiris ob fortitudinem, qua te vindicasti; quare non potest præcindere à ratione vindictæ, quia non aliter conducit ad honorem acquirendum, nisi quatenus honorificum est apud homines te vindicare; nec conseruat, aut recuperat honorem ablatum, quia ille erat existimationis, quàm offensio debeat exhibere, quam quidem non exhibet offensio percussus; imò nec amplius exhibere poterit, si occidatur, nec tu illum percussus, vel occidis, vt reddat honorem, & notam bonæ existimationis de te, quam debebat dare, & iniuste abstulit, sed vt acquiras alium honorem apud ceteros, quo compenses iacturam illius honoris, quem ab offensore non habuisti; ergo illa occisio non est proprie defensio, nec eo titulo licita reddi potest, sed semper remanet sub ratione vindictæ, sub qua sola utilis est ad acquirendum honorem æquiualem, quo videaris retinere tantundem honoris, quantum antea habebas, dum pro honore amisso alium honorem apud alios homines de nouo acquiris. Hæc sententia est factis probabilis, & ego semper illam in praxi conseruarem, quam etiam videtur sequi Georgius Obrechtus in de necessaria defensione, cap. 11. num. 26. & cap. 13. num. 21.

3. Sed affirmatiuam sententiam speculatiue probabilem esse existimat ex Societate Pater Dicastillus de iust. & iure, lib. 2. tract. 1. disput. 10. dub. 6. num. 74. Imò ex eadem Societate absolute sententiam affirmatiuam mordicus tuetur doctus P. Gaspard Hurtado tract. de iust. & iure, disput. 11. diff. 11. vbi sic ait. Punctum difficultatis est, an statim ac inuasor percussus, sit licitum percussio cum repercutere, vel fugientem insequi, & repercutere.

3. Sot. lib. 5. qu. 1. art. 8. Vasquez vbi supra. Molin. disp. 17. Turrian. disp. 27. dub. 3. & alij docent id non esse licitum, quia iam potest percussio factam, quamuis statim non est honorem tueri, & defendere, sed vindictam sumere, quia iam honor est amissus, quia percussio iam facta fuit amissus.

4. Vnde verò relectione de iure belli, num. 5. Nauarr. cap. 5. n. 4. Rodriguez cap. 1. 6. num. 11. Mercado lib. 6. summ. Lopez 1. part. cap. 62. Henriquez de irregulari, cap. 10. & Petrus Nauarr. lib. 2. cap. 5. num. 80. docent, id esse licitum percussio, quantum sit necessarium, vt percussus non maneat ignominia affectus, quod etiam sentit Bonacin. de restitut. disputat. 2. quest. vltim. sect. 1. punct. 10. & merito, quia statim repercutere, vel insequi percussorem fugientem, & eum repercutere fit in actuali ipsa congressione antequam inuasor ad alia diuertatur, aut iam alibi quietus existat, quia adhuc saltem moraliter finita, & honor nondum est saltem si moraliter durat, & nondum est saltem moraliter in facto esse amissus, sed tantum est amissio illius in fieri, & inchoatio amissionis, & repercutere amissio honoris non perficitur, quia ea repercutio impeditur, ne fit in facto esse, ergo id est licitum percussio. Patet conse-

quentia, quia ea repercutio non tam habet vim vindictæ, quàm defendendi honorem impediendo, ne amissio honoris maneat perfecta, & consummata, & in facto esse. Ex quo constat ad rationem aduersarij. Cauendum tamen est, ne in dicta repercutio adit periculum odij, vindictæ, & excessus. Et hæc omnia docet P. Hurtado vbi supra, vnde patet responsio ad argumenta contraria.

5. Qui etiam notat, licitum esse viro honorato inuasor, occidere inuasorem, qui fustem, vel alapam vitur ei impingere, quo ei ignominiam inferat, & inuasus non potest aliter defendi. Et me citato tres doctores recentiores hanc etiam sententiam tenent, & hi sunt P. Dicastillus vbi supra, n. 7. Cardinalis de Lugo num. 186. & 187. & Egidius Trullench in Decalogum rom. 2. lib. 5. cap. 4. dub. 5. num. 2. quicquid in contrarium asserat aliqui, & inter illos Ioannes Harprechtus in Justit. iust. r. 4. tit. de publicis iudicijs, §. Item lex Cornelia, num. 171.

RESOL. X.

An si quis dicat vi honorato Mentiris, licet eum occidere?

Et quando vero licitum sit contumelioso dicere Mentiris? Ex p. 5. tr. 4. Ref. 13.

§. 1. **S**i hoc in aliqua regione esset valde probolium, affirmatiue responderet Henricus Strouersdorf de iust. & iur. in 2. 2. D. Thom. quest. 64. art. 7. consil. 5. vbi sic ait. Potest etiam interfici qui vitum honoratum baculo, vel pugno conatur percutere, nec potest aliter impediri imò dicere, Tu mentiris, vbi hoc valde probolium est. Ita ille.

2. Sed merito hæc sententia impugnatur ex dictis in superiori resolutione, & in specie illam improbat Azorius tom. 3. lib. 2. c. 1. qu. 17. vbi sic alletit. Queritur an si inuasor solum lædat verbis contumeliosis, vt g. dicens, Tu mentiris, licitum sit occidere, vbi hoc verbum, mentiris, est valde ignominiosum. Dico non esse licitum, quoniam huiusmodi contumelia aliter repelli possunt & solent apud homines. Ita Azorius, Quæst. de iust. & iur. in 2. 2. D. Thom. quest. 64. art. 7. consil. 5. Hurtado de Mendoza in 2. 2. tom. 3. disp. 170. sect. 14. num. 116. & Crispotium in casibus militarijs, cap. 12. par. 1. totum.

RESOL. XI.

An liceat occidere contumeliosum, quando aliter ea iniuria arceri nequit, quia talis inuasor est honoratus? Ex p. 5. tr. 4. Ref. 12.

§. 1. **A**ffirmatiue responderet nouissime eruditus & doctus Ioan. de Escobar p. 1. de paritate & nobilitate probanda, quest. 1. gl. 4. num. 14. Petrus Nauarra de rest. lib. 2. cap. 3. num. 3. 6. & Henricus Strouersdorf de iust. & iure in 2. 2. D. Thom. quest. 64. art. 7. consil. 5. vbi sic ait. Potest etiam interfici, qui vitum aliquem honoratum conuiciis, & maledictis afficit, nec potest aliter cogi vt taceat, talis enim est inuasor honoratus, ita ille, quod intelligunt hi auctores, quando contumeliose sunt atrocis, & vt dictum est, alia ratione vitari nequeunt. Ratio enim naturalis dicit licitum esse eam defensionem, quæ necessaria sit ad contumeliam depellendam, & comprimendam, alioqui daretur licetia improbitati optimos viros contumeliosis vexandi, quæ tamen in multo, quàm dāna rei familiaris sunt acerbitate, & magis affligunt animum. & ita hanc sententiam docet etiam nouissime Baldell. in Theol. mor. lib. 3. disp. 24. n. 24. 2. Verum

2. Verum his non obstantibus hanc sententiam non approbat, & merito, Hurtado de Mendoza in 2. 2. *disp. 170. sect. 15. §. 12. 3. & seq.* Petr. Binsfeldius *de iniuriis & damno dato* 1. 9. 9. *concl. 4.* Mosellius in *sum. tom. 1. tr. 1. cap. 19. n. 74.* Lessius *lib. 2. cap. 9. d. 12. num. 78.* Filliucius *com. 2. tract. 29. cap. 3. num. 49.* Azorius *tom. 3. lib. 2. cap. 1. n. 17. & alij*; quia verbales iniuriæ verbis repelli possunt, quæ est legitima vindicta, tum quia sic repelli solent etiam apud viros honoratos; quare si factis repellerentur, iam fieret excelsus in defensione, cum aliter & possint & soleant repelli. Sed vt verum fatear, Baldellus & alij primam sententiam docent in casu quo aliter contumelia tolli non possit, nisi interficiendo calumniantem, quia id solum est vim vi repellere, & honorem tueri contra iniuriam, & violentum dehonorem, vide Baldellum *vbi supra*. Ego verò non recedo à secunda sententia, ex qua oritur de particulari contumelia qua stituncula quadam. Quæro igitur.

RESOL. XII.

An liceat occidere contumeliosum, quando aliter ea iniuria arceri nequeat? Ex p. 8. tr. 7 & Misc. Ref. 51.

§. 1. Negatiua sententia adhasi in *part. 5. tractat. 4. §. 12.* quam præter Doctores ibi citatos mordicus tenet Ioannes Harprechtus in *comment. ad Institut. Inst. tom. 4. tit. de publicis iudiciis, §. 1. rem lex Cornelia, num. 163. & seq.* Tum, quia omnes leges, quæ de defensione necessaria profertur, eo tantum de casu loquuntur, quo vis ipsi corpori, vel vitæ adhibetur. Nulla autem inferitur vel vitæ, vel corpori vis, quando iniuria verbalis non inferitur. Tum, quia passim in iure nostro defensio tantum, & eaque moderata, non etiam vindictio permilla legitur, *l. 5. l. scientiam 45. §. qui cum aliter 4. ff. ad l. Aquil. l. furem 9. ff. ad legem Cornel. de sicar. l. 2. ibi, in dubio vitæ discrimine constitutus.* C. *de ver. vi. cum similibus.* At verò, qui iniuria verbalis prouocatus vulnerat, vel proflus ingulari iniuriatorem, honorem suum haud defendit, sed potius propriam vindictam, omni iure prohibitam, exercet. *Deuereon. c. 32. vers. 35. ad Roman. 12. vers. 20.* & iuribus modò allegatis. Præterea quod reuera mihi auferri nequit, eius retinendi gratia hominem me occidere posse, proflus irrationabile est. Atqui per iniurias alterius, fama mihi auferri non potest. Nimis etenim male ageretur cum hominibus, & loco nimis lubrico eorum fama & honor postus esset, si ab alterius arbitrio penderet. Sed indulgeamus etiam vulgato errori, quòd per iniurias illatas alterius famæ detrahitur, & quadam infamia irogetur: iste tamen, vt propterea homicidium iustificetur, sufficere nunquam potuit, contra leges diuinas & humanas. Et hinc est quòd in *l. nec timorem 7. in princip. ff. de eo, quod met. caus. gest. erit. timor infamiae* eo edicto contineri, & iusta causa restitutionis esse negatur: quia scilicet iste metus iustus non est, neque infamia quis ob iniurias priuatur; sed lege, vel sententia ob delictum suum notatur.

2. Nec obstat quòd crudelis sit, qui famam suam negligit, *cap. nolo 10. caus. 12. quest. 3.* Ludouic. Carbo in *tract. de omnium rer. repetit. quest. 23* imò sceleratè agat, ac pro fure, pro latrone, & proditore computetur, per notata Petri Ancharani *consil. 325.* Ioannis de Anan. *consil. 46. n. 4. & 7.* Iasonis in *§. fin. sup. de action. hōsque referentis* Georgij Barschamp. in *radice clausular. dist. cap. 3. n. 53. pag. 661.* Nam ei, qui iniuria affectus est, legitima actionis iniuriarum via, quæ iniuriam sibi illatam vindicare, famamque suam saluam, & integram conseruare potest, abundè prospectum est, *tot. titui. Institut. ff. de iniur. l. 1. vbi vim 3. ff. de insti. & iure,* vbi Florentinus respondit, vim atque

Tom. VII.

iniuriam propulsare iurum esse. Tum quia propulsare quidem iniuriam licet, verum non occidendo, sed verbis retorquendo, vt dictum *supra in d. §. vlt. num. 108. tit. de iniur. Tum, quia illic (iuxta quorundam traditionem) intelligitur iniuria, per vim corpori illata: quod arguunt verba illa sequentia, quod quisquis o. tutelam corporis sui fecerit, &c. Minime quoque refragatur, quòd fama siue honor, & vitæ puribus ambulent passibus, & equiparentur. *d. l. iusta 9. ff. de manumiss. vind. l. isti quidem 8. §. penultim. ff. quod met. caus. infamia 8. C. de decurionibus, & similibus* copiose Schrader. in *tract. feud. part. 9. cap. 4. num. 105.* nec non Georgius Murdus, *Gener meus, vol. 1. consil. 23. num. 219. & seq.* Etenim latissima hac in re vitæ & famæ est differentia. Illa ablata nunquam reparatur: hæc verò nec aufertur reuera, vt supra monitum, & læsa restitui, & reparari potest: iureque legitima remedia sunt prodita, quibus famæ nostræ consulamus, iudicia videlicet ciuilia, & criminalia, & insuper hodie actio ad recantationem. Itaque vitæ & fama in eo duntaxat comparantur, quòd vtriusque accurata, & diligens habenda est ratio, & quòd vtriusque iactura grauis, prouidèque vtrique periculum imminens auertendum, sed diuersimodè: vitæ quidem, si iudicis copia haberi nequeat, vim vi repellendo: famæ verò, litem, siue actionem intendendo. *tot. ritul. ff. C. & Institut. de iniur.* Neque enim quisquam sibi ipsi ius dicit, sed legitimis remediis ius suum persequi debet, *l. ex. rat. 13. ff. quod met. caus. l. credidiores. 7. ff. ad leg. Jul. de vi priuat. l. non est singulari 176. ff. de reg. iur. l. nullus 44. Cod. de Indis.* Hucusque Harprechtus, cui adde Henricum Bocetum *tractat. de Duello lib. 2. cap. 8. num. 10.* Christianum Kremberg *tract. de necess. defen. qu. 8. n. 17. & seq.* Obrechtum *tr. de eadem materia c. 9. n. 7. & c. 11. n. 34.* Voltzium *comm. ad leg. Cornel. de sicar. c. 7. n. 127.* & alios penes ipsos.*

3. Sed his non obstantibus affirmatiuam sententiam etiam probabilem esse putat nouissimè Gaspar Hurtado *de Institut. & iur. disputat. 11.* vbi sic ait: *Constat licitum esse laico occidere eum, qui contumeliis grauibus illum afficit, siue verbis, siue signis, quando nec verbis, nec alia ratione potest honor defendi, vt contra Azorium, & Lessium, & Filliucium, & contra alios aduertunt Antonius Gomez, Iulius Clarus, Lopez, Petrus Nauarra, Bonacin. vbi supra, & alij, quia aliter graui ignominia afficeretur.* Quod iuxta prædicta verum est, non solum quando dicta ignominia imminet, sed etiam quando acta inferitur: imò & postquam verba contumeliæ physicè prolata sunt, si statim moraliter occisio fiat in congressione ipsa, antequam inuasor ad alia diuertatur, aut iam alibi quietus existat, quia quandiu durat saltem moraliter congressio, etiam durat inuasio, & illatio ignominie nondum est moraliter in facto esse, sed tantum in fieri. Ita Hurtadus, cui adde Layman *lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 3. n. 3. ver. adque sentiendum,* & hanc sententiam affirmatiuam speculatiuè probabiliorè esse docet Ioan. Dicastillus *de Inst. lib. 2. tr. 1. dist. 10. dub. 7. n. 79.* licet in praxi negatiuam consulendam esse putet, cui ego libenter adhareo.

RESOL. XIII.

An liceat Religiosis aliquando occidere calumniatorem criminis gratia de sua Religione spargentem? Idem dicendum est de Clerico & Religioso in singulari, quando aliquis de illo graui crimina spargit. Ex p. 7. tr. 10. & Misc. Ref. 28.

§. 1. Tractat hoc dubium nouissimè Amicus *tom. 5. Sup. doctrina huius ref. de inst. dist. 36. sect. 7. num. 118.* vbi sic ait: *Et si verum sit nullum dedecus esse Religioso, aut Clerico, si non armis, sed fuga propriam vitam contra in-* *lege oppositam in Ref. seq. & infra uasorem*